

Forslag til endringer i lov om lakse- og innlandsfisk – heving av strafferamme, innføring av hjemler for administrative reaksjoner og enkelte andre justeringer

Det avdekkes hvert år et betydelig ulovlig fiske av anadrom laksefisk. Fisket medfører et redusert antall gytefisk i elvene og kan ha svært negative effekter på bestandsnivå. Dette er særlig problematisk når det rammer sårbare og truede bestander, som i enkelte tilfeller kan være under gjenoppbygging etter kostnadskrevenende gyrobehandling. Utstrakt ulovlig fiske kan også medføre at det lovlige fisket må reguleres strengere for å oppnå forvaltningsmålet for vedkommende bestand. Norges vassdrag og kyst- og havområder utgjør noen av de viktigste leveområdene for den atlantiske villaksen og er også viktige leveområder for sjørørret og sjørøye. Norge har derfor et særskilt ansvar for å ivareta denne ressursen.

Innsats mot ulovlig fiske er viktig for å hindre at overbeskatning blir en større trusselfaktor mot anadrom laksefisk. Departementet erfarer i dag at respekten for reglene om fiske etter anadrom laksefisk ofte er liten eller manglende. Videre er det et problem at mange av sakene som anmeldes av Miljødirektoratets operative feltorgan - Statens naturoppsyn (SNO) - blir henlagt av påtalemyndigheten, selv om sakene, etter direktoratets vurdering, er klare tilfeller av ulovlig fiske.

I anledning villaksåret 2019 ønsker Klima- og miljødepartementet å styrke innsatsen mot ulovlig fiske. I den forbindelse foreslår departementet en del endringer i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven).

I tillegg legges det opp til styrking av innsatsen mot ulovlig fiske ved at departementet og Miljødirektoratet omfordeler budsjettmidler til Statens naturoppsyns lakseoppsyn. Det arbeides for at styrkingen skal bli varig.

For å sikre forståelse for reglene om fiske etter anadrom laksefisk og den innvirkning ulovlig fiske kan ha på bestandene, legges det opp til informasjonskampanjer ut mot publikum. Antall tips fra publikum har økt merkbart de senere år, noe som antas å ha sammenheng med at Norges jeger- og fiskerforbund og Statens naturoppsyn har samarbeidet om en meldingstjeneste (www.ulovligegarn.no), der ulovlige garn kan meldes inn og rutes til relevant personell i SNO for oppfølging og kontroll. Det er videre satt i gang arbeid med en meldingstjeneste som kan dekke flere fagområder internt i Miljødirektoratet, og som forventes å bli viktig for å avdekke ulovlig fiske og annen miljøkriminalitet.

1. Hovedinnholdet i lovforslaget

Klima- og miljødepartementet foreslår følgende endringer i lakse- og innlandsfiskloven:

- Heving av den øvre strafferammen ved grov overtredelse av lakse- og innlandsfiskloven fra to til fem års fengsel samt forenkle uaktsomhetsvurderingen (§ 49)
- Innføring av hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr (ny § 48 a)
- Innføring av hjemmel til å foreta administrativt beslag (ny § 47 a)
- Utvidelse av adgangen til å foreta administrativ inndragning (§ 47)
- Utvidelse av adgangen til å nekte registrering (§ 43)

For å gi et tydelig signal om at ulovlig fiske er alvorlig miljøkriminalitet, foreslås det å heve den øvre strafferammen for grov overtredelse av lakse- og innlandsfiskloven til fengsel i inntil fem år. Heving av strafferammen er også ment å gi et klart signal til påtalemyndigheten om at de i større grad bør prioritere denne typen saker.

Endringsforslagene har videre til hensikt å styrke håndhevingen av regelverket, gjennom å gi forvaltningen nye og utvidede hjemler til å ilegge administrative reaksjoner og sanksjoner, blant annet til å avbryte pågående ulovlig fiske ved beslag og til å ilegge overtredelsesgebyr. Mange overtredelser av lakse- og innlandsfiskloven som Miljødirektoratet avdekker gjennom sin oppsynsvirksomhet (SNO), ligger i kjerneområdet for overtredelsesgebyr. Dette er mindre alvorlige overtredelser, som det er relativt enkelt å kartlegge. Det foreslås innført en hjemmel i ny § 48 a til å ilegge overtredelsesgebyr. For å sikre bevis og gi hjemmel for å avbryte pågående ulovlig fiske, foreslås det å innføre en hjemmel i ny § 47 a for å kunne ta administrativt beslag i merket og umerket fiskeredskap, uavhengig av verdi. Departementet foreslår videre at § 47 andre ledd endres, slik at det åpnes for administrativ inndragning av fiskeredskaper med høyere verdi enn det som er tillatt nå. Etter gjeldende rett er det kun fiskeredskaper med "begrenset verdi" som kan inndras administrativt. Departementet foreslår i tillegg å innta en hjemmel i § 43 annet ledd for å nekte registrering av fiskeredskap, for en tidsbegrenset periode.

Forslaget er dels en oppfølging av NOU 2003:15 *Fra bot til bedring*, som foreslår økt bruk av administrative reaksjoner, herunder overtredelsesgebyr, mot mindre alvorlige overtredelser av særlovgivningen. Siktemålet er å få et mer effektivt, fleksibelt og nyansert sanksjonssystem, med mindre bruk av straff og mer bruk av administrative reaksjoner. Selv om forslaget innebærer at forvaltningen i større grad kan reagere mot brudd på lakse- og innlandsfiskloven, skal alvorlige og omfattende lovbrudd fortsatt følges opp i straffesporet. I 2016 ble kapittel IX om administrative sanksjoner i forvaltningsloven vedtatt, for blant annet å legge til rette for en mer enhetlig behandling av saker om administrative sanksjoner, innenfor betryggende rettslige rammer.

Departementet foreslår i tillegg noen justeringer i lovens § 2 om fiskevernsoner, § 7 tiltak på annens eiendom, § 25 organisering i vassdrag, § 28 henvisning til tvisteloven, § 36 endret henvisning, § 37 gjenutsetting, § 42 oppsynets virksomhet og § 48 omsetning av fisk.

Ettersom departementets forslag utelukkende vil ha positive virkninger på naturmangfold, vurderes ikke de miljørettslige prinsippene i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (heretter naturmangfoldloven) §§ 8 til 12, jf. departementets veileder til lovens kapittel II s. 27.

2. Nærmere om bakgrunnen for lovforslagene

Bestandene av laks og annen anadrom laksefisk har siden midten av 1980-årene vært i sterk tilbakegang. Innsiget av laks til norske elver er redusert med mellom 50 og 65 prosent siden midten av 1980-årene. Om lag 50 bestander er utryddet eller har så få individer at de står i fare for å bli utryddet. Lakse- og innlandsfiskloven har blant annet som mål at anadrome laksefisk forvaltes og bevares slik at naturens mangfold og produktivitet bevares. Etterlevelse av loven er viktig for at målet kan nås.

Sammen med blant annet rømt oppdrettslaks, lakselus og fysiske inngrep i vassdrag, er ulovlig fiske en av truslene mot anadrom laksefisk. Det ulovlige fisket etter anadrom laksefisk dreier seg blant annet om fiske i sjøen med ulovlig redskap, fangst av undermåls fisk og fiske utenfor fastsatt fisketid. Mye av det ulovlige fisket som avdekkes gjelder brudd på nedsenkningspåbudet, dvs. påbudet om nedsenkning av garn med maskevidde større enn 32 millimeter som brukes til saltvannsfiske, jf. lovens § 41, jf. forskrift 20. juni 2002 nr. 737.

Kontrollen som SNO fører med overholdelse av lakse- og innlandsfiskloven er i hovedsak rettet mot fiske i sjøen, men det blir også foretatt enkeltkontroller i de lakseførende vassdragene. Ifølge Miljødirektoratet registrerer SNO at hvis oppsynstrykket ikke holdes oppe i et område, så ses en rask økning i ulovlig fiske. Det erfares også at nye garn settes ut på samme sted, av de samme gjerningspersonene, kort tid etter at garnredskap er inndratt. Dette viser at respekten for regelverket er mangelfull. Det antas at det mest intensive fisket med ulovlige garn etter laks, også utføres av personer som er motivert av økonomisk vinning. De foreslåtte lovendringene er, i tillegg til økt bøtenivå, intensivert oppsyn og straffeforfølgning, virkemidler for å begrense denne uønskete aktiviteten. Det er inngått en samarbeidsavtale mellom Statens naturoppsyn og Fiskeridirektoratet, med blant annet fellespatruljer og fellesaksjoner. Begge etater har løpende samarbeid med Kystvakten og politiet om kontroll med fiske i kystnære områder.

Antall anmeldelser for brudd på lakse- og innlandsfiskloven innlevert av SNO har de siste tre årene ligget i intervallet 50-75. I sakene i 2018 er det tatt straffeprosessuelt beslag i 30 garn og 3 teiner. Det er en liten økning i antall anmeldelser knyttet til ulovlig kilenotfiske senere år, og en økning i avdekket ulovlig fiske i fjorder der laksestammen er under reetablering. Det siste er alarmerende, da dette er ulovlig fiske på sårbare laksestammer som samfunnet har brukt store ressurser på å reetablere etter kjemisk behandling mot lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*. I 2018 ser SNO en tendens til at bruken av såkalte "hyttegarn" (garn satt ut av hytteiere) er minkende, men at antall ulovlige drivgarn og større garnlenker er økende. Forøvrig må det tas høyde for at en god del ulovlig fiske sannsynligvis ikke blir avdekket, så det kan være betydelige mørketall.

Antall administrativt inndratte garn etter lakse- og innlandsfiskeloven har ifølge SNO de siste 4-5 årene vært på et stabilt høyt nivå, med 345 garn i 2018. I tillegg kommer garn inndratt av Kystvakten og politiet. I denne perioden har oppsynet blitt styrket i omfang, både når det gjelder innsats og geografisk dekningsområde, men oppdagelsesrisikoen oppfattes ennå ikke som så stor at man avstår fra ulovlig fiske.

Etter det departementet erfarer er det aldri ilagt andre straffereaksjoner enn bøter ved ulovlig garnfiske etter anadrome laksefisk. Bøtene er også ofte så lave at det tilnærmet blir å betrakte som en "driftsutgift" på et ulovlig fiske. Bøtenivået bør heves betraktelig. Sanksjoner som strafferettslig inndragning av fiskeredskaper eller båtmateriell er ikke benyttet i konkrete straffesaker der det er tale om personer som flere ganger tidligere er straffet for ulovlig fiske.

Departementet erfarer videre at en vesentlig andel av anmeldte saker på området blir henlagt av påtalemyndigheten, herunder som følge av kapasitetsmangel og derav nødvendige strenge ressursprioriteringer. Dette skjer også i åpenbare tilfeller som det ville kreve relativt liten etterforskningsinnsats å følge opp, og også i tilfeller med kjent gjerningsperson. Særlig mindre alvorlige forhold knyttet til bruk av faststående redskap synes å stå i fare for å bli henlagt.

3. Forslag om heving av strafferammen og andre endringer i straffebestemmelsen

3.1. Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskloven § 49 første ledd første punktum angir at uaktsom eller forsettlig overtredelse av loven vil kunne straffes med bøter eller fengsel i inntil 1 år, dersom forholdet ikke rammes av strengere straffebud. Første ledd annet punktum angir at strafferammen ved særdeles skjerpene omstendigheter er 2 år. Tredje ledd angir at dersom overtredelsen også gjelder naturmangfoldloven, skal straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 anvendes. Strafferammen etter naturmangfoldloven § 75 er i utgangspunktet 1 år, jf. første ledd, men 3 år ved grov overtredelse, jf. annet ledd. Alvorlige brudd på lakse- og innlandsfiskloven vil i prinsippet også kunne straffes etter straffeloven § 240 om alvorlig miljøkriminalitet, som har en strafferamme på 6 år, jf. annet ledd.

I Finland og Sverige straffes ulovlig fiske med bøter eller fengsel i inntil to år. For enkelte typer miljøkriminalitet (som ulovlig jakt), ved grove overtredelser, kan det etter finsk lovgivning være aktuelt med fire års fengselsstraff. Dette gjelder imidlertid ikke for fiske.

3.2. Behovet for å heve strafferammen i § 49

For å gi et tydelig signal om at ulovlig fiske er alvorlig miljøkriminalitet, foreslår departementet at den øvre strafferammen for grov overtredelse av lakse- og innlandsfiskloven § 49 heves fra fengsel i inntil 2 år, til fengsel i inntil 5 år. Heving av strafferammen skal også gi et signal til påtalemyndigheten om at de i større grad bør prioritere denne typen saker. I dette ligger at flere saker vil etterforskes og bringes inn for domstolene.

Det vises i denne sammenheng til at et forslag om å øke strafferammen for grov overtredelse av naturmangfoldloven § 75, fra 3 til 5 år, har vært på høring og vil bli fremmet for Stortinget våren 2019. På denne bakgrunn mener departementet at strafferammen i lakse- og innlandsfisklovens § 49 er for lav, og bør tilpasses endringsforslaget i naturmangfoldloven § 75.

Det foreslås at bestemmelsen knyttet til grov overtredelse skilles ut i et eget ledd (nytt andre ledd i § 49). Begrepet "særdeles skjerpene omstendigheter" foreslås erstattet med den mer moderne strafferettslige terminologien "grov overtredelse", som er brukt i naturmangfoldloven og straffeloven. Videre foreslås det inntatt en beskrivelse av hva som er grov overtredelse i § 49 annet ledd, slik det er gjort i naturmangfoldloven § 75. Graden av skyld er et viktig moment ved vurdering av om hevet lengstestråff får anvendelse.

For å gjøre bestemmelsens utforming mer i tråd med naturmangfoldloven § 75 og andre nyere straffebestemmelser, foreslås det å innta henvisning i første ledd til de konkrete bestemmelser i loven som vil utløse straff etter § 49:

- Brudd på bestemmelser om fysiske tiltak i vassdrag og kultiveringstiltak, jf. lakse- og innlandsfiskloven §§ 7 annet og tredje ledd og 10 første og tredje ledd.
- Brudd på forbud mot, begrensninger av, vilkår for og meldeplikt for tiltak i nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, fastsatt i medhold av § 7 a annet ledd.
- Brudd på spesielle reguleringer fastsatt for den enkelte fiskesesong i medhold av § 11.
- Manglende overholdelse av pålegg knyttet til sperreanordning i vanninntak og utløp etter § 14 første ledd.
- Brudd på forbudet i § 15 første ledd mot å fange fisk i fisketrapp eller lignende anlegg, øke eller minske vannføringen eller hindre eller forsøke å hindre fisk i å forsere anleggene.
- Brudd på bestemmelser om fraskillelse av fiskeretten, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 19 første og fjerde ledd. Unnlatelse av å løse fiskekort før fiske på statsgrunn, eller fiske på statsgrunn med faststående redskaper uten at det er foretatt utvisning, jf. § 22 første ledd.
- Brudd på regler for fiske på statsgrunn fastsatt i medhold av § 22 tredje ledd.
- Brudd på bestemmelser om framleie av fiskerett, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 27 første og fjerde ledd, jf. forskrift om framleie av fiskerett.
- Brudd på plikten til å betale fiskeavgift etter § 30 første ledd og bestemmelser som eventuelt er fastsatt i medhold av fjerde ledd.
- Brudd på bestemmelser om redskap og fangstmåter (f.eks. bestemmelser om stenging av redskap, bruk av ledegarn og utsetting og opptak av fortøyninger) og bestemmelser om minstemål og kvoter, jf. lakse- og innlandsfiskloven §§ 33 og 34.
- Stengning for fiskens frie gang uten nødvendig konsesjon, jf. § 35 første ledd.
- Brudd på forbudet mot å hindre friløpet og fiskens frie gang etter som er fastsatt i eller i medhold av § 36 første til tredje ledd.
- Brudd på bestemmelser knyttet til forbud mot fiske- og avlivingsmetoder og andre bestemmelser i lakse- og innlandsfiskloven § 37.
- Brudd på konsesjonsplikt for bestemte fangstmetoder for anadrom laksefisk fastsatt i medhold av § 38.
- Brudd på regler om fiske og ferdsel ved faststående redskap, jf. § 39.
- Brudd på reguleringer av fisket ved utløpet av vassdrag, i saltvannsstrøm, i sund og mellom elv og vann der det går anadrome laksefisk, fastsatt i medhold av § 40.
- Brudd på nedsenkningsforbud og andre bestemmelser om bruk av visse redskapstyper i fredningstiden for anadrome laksefisk fastsatt i medhold av § 41.
- Unnlatelse av å gi oppsynet uhindret adgang til båt eller fartøy mv., jf. § 42 annet ledd.
- Brudd på bestemmelser om merking av redskap, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 43 første og tredje ledd.

- Brudd på oppgaveplikten, herunder den særskilte oppgaveplikten for næringsdrivende, jf. lakse- og innlandsfiskloven §§ 44 første, annet, fjerde og femte ledd og 45.
- Brudd på plikten til utkasting, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 47 første og nytt sjette ledd.
- Brudd på omsetningsforbudet, jf. § 48.

Ved å heve strafferammen til 5 år økes tilgangen på straffeprosessuelle tvangs- og etterforskningsmidler, noe som kan gi økt mulighet for oppklaring. Heving av strafferammen vil blant annet gi mulighet til teknisk sporing, jf. straffeprosessloven (strpl.) § 202 b, og kontroll av kommunikasjonsanlegg, jf. strpl. § 216 b første ledd a. Ved mistanke om grov overtredelse, som organisert ulovlig fiske, kan dette være aktuelt.

Heving av strafferammen ved grove overtredelser av loven, bør også gjenspeiles i hvilket nivå påtalekompetansen skal ligge på. Det foreslås at kompetansen for overtredelse av første ledd med strafferamme på inntil 1 år, fortsatt skal ligge hos politiet, men ved grove overtredelser skal kompetansen ligge hos statsadvokaten. I dag ligger påtalekompetansen for alle saker etter lakse- og innlandsfiskeloven hos politiet, jf. strpl. § 67 annet ledd, bokstav a og c. Henvisningen til lakse- og innlandsfiskloven § 49 første ledd annet punktum i strpl. § 67 annet ledd bokstav c foreslås opphevet, som en følge av hevingen av strafferammen til 5 år. I dag påtales også saker med skjerpene omstendigheter av politiet, men den øvre strafferamme imidlertid kun 2 år. Etter en heving til 5 år bør påtalekompetansen ligge hos statsadvokaten, som etter naturmangfoldloven § 75.

Den foreslåtte hevingen av strafferammen til 5 år vil medføre at straffeansvaret først blir foreldet etter 10 år, jf. straffeloven § 86 første ledd bokstav c.

3.3 Behovet for å endre § 49 annet ledd

Skyldkravet i straffebestemmelsen i § 49 er forsett eller uaktsomhet. Paragraf 49 annet ledd fastslår at det foreligger uaktsomhet når den som fisker saltvannsfisk eller innlandsfisk, burde ha skjønnet at det var "en nærliggende mulighet for fangst av anadrome laksefisk". Om vedkommende burde ha skjønnet dette, avgjøres på bakgrunn av en vurdering av følgende vurderingstema: "*redskapets art og fiskeeffekt, tidspunktet for fisket og området det fiskes i og mengdeforholdet mellom anadrome laksefisk og saltvannsfisk eller innlandsfisk på fiskeplassen*". Bestemmelsen innebærer at den som skal fiske etter saltvannsfisk eller innlandsfisk, på forhånd må foreta en vurdering av muligheten for om det vil komme anadrom laksefisk i fangsten. Dette må gjøres på grunnlag av forhold som vedkommende kan gjøre seg kjent med før fisket tar til, som i praksis vil være om redskapstypen er egnet til å fange anadrome laksefisk, om det er anadrome laksefisk på fiskestedet den aktuelle tida på året, og om fiskestedet har vært brukt til fangst av anadrome laksefisk.

For å forenkle og klargjøre aktsomhetsvurderingen i § 49 andre ledd, foreslår departementet at vurderingstemaet knyttet til "*mengdeforholdet mellom anadrome laksefisk og saltvannsfisk eller innlandsfisk på fiskeplassen*" fjernes fra bestemmelsen. Mange som fisker vil ikke ha forutsetninger for å kunne vurdere mengdeforholdet på fiskeplassen før fisket tar til, og bestemmelsen sier heller ikke hvilket mengdeforhold som skulle tilsi at det var "en nærliggende mulighet for fangst av anadrome laksefisk". Vurderingstemaet egner seg dermed generelt dårlig som grunnlag for å vurdere om den som fisker burde ha skjønnet at det

var en nærliggende mulighet for fangst av anadrom laksefisk. Formålet med endringen er ikke å skjerpe aktsomhetsnormen, men å klargjøre innholdet i forhåndsvurderingen for den som fisker, og gjøre det enklere å håndheve regelverket. Aktsomhetsvurderingen blir etter lovendringen flyttet til et tredje ledd.

3.4. Behovet for å endre lakse- og innlandsfiskloven § 49 fjerde ledd, og forholdet til naturmangfoldloven § 75 tredje ledd

Enkelte overtredelser av lakse- og innlandsfiskloven vil også være overtredelser av naturmangfoldloven. Lakse- og innlandsfiskloven § 49 fjerde ledd sier at straffebestemmelsen i naturmangfoldloven § 75 da skal anvendes. Dette betyr at øvre strafferamme i dag for en del grove overtredelser knyttet til ulovlig fiske er tre år, og ikke to år som er øvre strafferamme i lakse- og innlandsfiskloven. Bestemmelsen i § 49 fjerde ledd ble tatt inn i loven i forbindelse med vedtagelsen av naturmangfoldloven. I Ot.prp. nr. 52 (2008-2009), side 335, gis følgende begrunnelse for at § 49 fjerde ledd ble føyd til: "På ett punkt ville det uten nærmere presisering vært overlapp i straffebestemmelser. Dette gjelder for overtredelser av (...) lakse- og innlandsfiskloven som også er en overtredelse av naturmangfoldloven § 15."

Fiske etter anadrom laksefisk reguleres av både lakse- og innlandsfiskloven og naturmangfoldloven og kan tillates når artene produserer et høstingsverdig overskudd. Fisket er strengt regulert, fordi mange bestander er sårbare og/eller har lite eller intet høstbart overskudd. Det er gitt regler knyttet til blant annet fisketider, redskapsbruk og minstemål, både i sjø og vassdrag.

Ettersom departementet ønsker å øke øvre strafferamme for alvorlige brudd på lakse- og innlandsfiskloven til fem år, som er samme nivå som er foreslått i naturmangfoldloven, gjennom en endring i lakse- og innlandsfiskloven § 49, foreslås det at § 49 fjerde ledd oppheves. Departementet er klar over straffeloven ikke lenger benytter strafferammer på 5 år, men finner det likevel riktig å følge strafferammen i naturmangfoldloven.

4. Forslag om innføring av hjemmel for administrativt beslag

4.1. Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskloven inneholder i dag ingen hjemmel for administrativt beslag av redskap benyttet til ulovlig fiske. Lovens § 47 annet ledd gir imidlertid adgang til administrativ inndragning, men kun i den grad det er tale om "umerket redskap av begrenset verdi" (se nærmere omtale under avsnittet om forslag til hjemmel for administrativ inndragning).

Når det gjennom oppsyn blir avdekket ulovlig fiske, foretar Miljødirektoratet en vurdering av om forholdet skal anmeldes til politiet og følges opp i "straffesporet", eller om redskapen skal inndras i medhold av lakse- og innlandsfiskeloven § 47.

4.2. Behovet for lovforslaget

For å gi Miljødirektoratet effektive håndhevingsverktøy, er det etter departementets syn behov for en hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven som gir forvaltningen adgang til å kunne foreta administrativt beslag. Når det gjelder begrepsbruk legges samme forståelse til grunn som i Prop. 118 L (2015-2016) side 7, det vil si at administrativt beslag betyr at myndighetene midlertidig overtar råderetten til en eiendel.

Foruten å sikre at lovbrudd følges opp med en tilpasset reaksjon i det enkelte tilfelle, er det viktig at det statlige oppsynet settes i stand til å få avbrutt den pågående ulovlige virksomheten, f.eks. i de tilfeller man kommer over redskap som er satt ut strid med lakse- og innlandsfiskloven. Den avbrytende handlingen vil i et slikt tilfelle kunne være at man tar aktuelle redskap opp av sjøen. I motsatt tilfelle kan redskapen fortsette å fange anadrom fisk. Ulovlig fiske kan ha store negative effekter på lokale laksestammer, og det er sentralt at redskap som benyttes til ulovlig fiske raskt blir fjernet fra sjø eller vassdrag, der slikt redskap blir oppdaget.

Der SNO er tildelt begrenset politimyndighet, vil tildelingen gi forankring for å ta beslag for å sikre bevis i en straffesak, og dermed påse at lovbruddet opphører. Der oppsynet er uten slik myndighet, enten fordi tjenestemannen ikke er tildelt myndigheten, venter på fornyelse, eller myndigheten ikke gjelder i det området man opererer, er man i utgangspunktet henvist til å varsle politiet med anmodning om at de drar ut og henter redskapen. I praksis har politiet ofte ikke slik kapasitet. I enkelttilfeller gis SNO over telefon myndighet til å beslaglegge redskap som fisker ulovlig. Det er også stor variasjon mellom politidistriktene med hensyn til å gi slik myndighet, så det er klart behov for en hjemmel til administrativ beslag.

I prinsippet har SNO også mulighet til å gjøre bruk av straffeprosessloven § 206 (beslag) som tilligger enhver, når mistenkte påtreffes på ferske spor eller fersk gjerning. Det er imidlertid lite hensiktsmessig at SNO som en offentlig tilsynsvirksomhet og ansvarlig for lakseoppsynet, skal handle ut fra en slik allmenn straffeprosessuell rett. Et offentlig tilsyn bør handle ut fra fullmakter som fremstår som selvstendige hjemler. Hjemlene bør heller ikke være indirekte, ved at oppsynets tjenestemenn er avhengig av å ha tildelt begrenset politimyndighet.

4.3. Forslag til bestemmelse om administrativt beslag i ny § 47 a

For å sikre bevis og gi hjemmel for å avbryte pågående ulovlig fiske, foreslås det å innføre en hjemmel for å kunne ta administrativt beslag i merket og umerket redskap, uavhengig av verdi. Dette vil dekke de hjemmelsmangler og de kapasitetsutfordringer hos politiet som foreligger i dag, og gi kontrollmyndigheten med nasjonalt ansvar for lakseoppsynet (SNO) et supplerende og effektivt virkemiddel i håndhevingen av lovens bestemmelser. Det vil også bidra til å sikre at alle redskaper som benyttes til ulovlig fiske som oppsynet avdekker blir tatt opp, og man unngår ytterligere skadevirkninger som det ulovlige fisket kan medføre. Forslaget til bestemmelse om administrativt beslag vil også omfatte eventuell fangst.

Departementet foreslår at hjemmelen utformes i samsvar med tilsvarende hjemmel i naturmangfoldloven § 72 a. Pedagogiske hensyn tilsier at man endrer i lakse- og

innlandsfiskloven, fremfor å endre og gjøre naturmangfoldloven gjeldende for beslag og inndragning ved fiske. Det foreslås en ny bestemmelse om beslag i § 47 a.

4.4. Saksbehandling ved beslag

Det foreslås at det administrative beslaget er midlertidig, og at det innen 6 måneder må tas stilling til om det beslaglagte skal inndras permanent eller om det skal overtas av politiet som straffeprosessuelt beslag og bevis i en straffesak. I de tilfeller det er tale om ulovlig fiske med kjent gjerningsperson skal beslaget som hovedregel overlates til politiet i samband med at det avgis en anmeldelse for forholdet. Administrativt beslag vil også være aktuelt der overtredelsen senere blir sanksjonert med overtredelsesgebyr. Departementet mener at det ikke skal være anledning til å forlenge 6-månedersfristen. SNO har i dag allerede rutiner for administrativ inndragning, både når det gjelder rutiner for forsvarlig registrering og oppbevaring av inndratte redskaper. En adgang til administrativt beslag vil dermed ikke kreve vesentlige endringer i SNOs rutiner. Det vil være naturlig å ha kontakt med politiet om de justeringer i rutinene som eventuelt kreves i forbindelse med beslag og bevissikring.

Det foreslås at det ikke oppstilles et krav om forsett eller uaktsomhet for å beslutte administrativt beslag, men at beviskravet er alminnelig sannsynlighetsovervekt. Det samme følger av naturmangfoldloven § 72 a.

Den som rammes av et straffeprosessuelt beslag kan etter straffeprosessloven § 208 kreve at spørsmålet om opprettholdelse av beslaget bringes inn for tingretten. En beslutning om administrativt beslag der gjerningspersonen er kjent, vil bli overlatt til politiet for straffeforfølgning, og vil dermed følge reglene i straffeprosessloven. Administrativt beslag der det er tale om ukjent gjerningsperson, og der man er utenfor hjemmelen for administrativ inndragning (se omtale av forslag om utvidet adgang til administrativ inndragning nedenfor), altså fiske med større redskaper, vil det også være naturlig å overlate til politiet for beslutning om beslag og om inndragning i medhold av straffeprosessloven.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en ny bestemmelse § 47 a om beslag i lakse- og innlandsfiskloven, etter mønster av naturmangfoldloven § 72 a.

4.5. Forholdet til Grunnloven § 96, EMK og forvaltningsloven

Grunnloven § 96 bestemmer at ingen kan "straffes uten etter dom". Bestemmelsen innebærer at straff bare kan ilegges av domstolene og ikke av forvaltningen. Den er derfor hinder for illeggelse av administrative reaksjoner som utgjør straff. Ved vurderingen av om en reaksjon er "straff" etter § 96 er det i praksis blitt lagt stor vekt på hvordan lovgiver klassifiserer reaksjonen, herunder om den formelt er definert som straff etter straffeloven. Reaksjonens art, omfang og hva slags overtredelse som utløser reaksjonen, er også relevant ved vurderingen.

Departementet vurderer at beslag etter den foreslåtte hjemmelen i § 47 a faller utenfor straffebegrepet i Grunnloven § 96. Det vises blant annet til at beslag ikke er klassifisert som straff i norsk rett og at beslag etter den foreslåtte hjemmelen i lakse- og innlandsfiskloven ikke har straffeformål. Hjemmelen er utformet med tanke på å sette det statlige naturoppsynet i stand til å avbryte ulovlig fiske og sikre bevis.

En reaksjon som ikke er straff i Grunnlovens forstand, kan likevel være å anse som straff etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Dette har blant annet konsekvenser for hvilke krav som må stilles til saksbehandling og adgang til domstolsbehandling i forbindelse med ilegging av reaksjonen, jf. kravet til rettferdig rettergang etter EMK artikkel 6. Videre har det konsekvenser for om forbudet mot gjentatt straffeforfølgning av samme forhold kommer til anvendelse, jf. EMK artikkel 7 og tilleggsprotokoll nr. 7 art. 4 nr. 1. Det har også betydning for om reglene i forvaltningslovens kapittel IX kommer til anvendelse. Kapittel IX gjelder i "saker om administrative sanksjoner", jf. § 43 første ledd. En "administrativ sanksjon" er i annet ledd definert som en "negativ reaksjon som kan ilegges av et forvaltningsorgan, som retter seg mot en begått overtredelse av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, og som *regnes som straff etter [EMK]*." Reglene i kapittel IX legger til rette for at overordnede rettsikkerhetsgarantier, som følger av EMK og Grunnloven, skal kunne etterleves i praksis.

Etter en helhetsvurdering opp mot blant annet konvensjonspraksis, er departementet kommet til at beslag tatt i medhold av den foreslåtte hjemmelen i lakse- og innlandsfiskloven § 47a faller utenfor straffebegrepet i EMK, og dermed også utenfor anvendelsesområdet til forvaltningsloven kapittel IX.

5. Forslag til utvidet adgang til administrativ inndragning i § 47

5.1. Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskloven gir i dag hjemmel til administrativ inndragning av "umerket redskap av begrenset verdi", jf. laks- og innlandsfiskekloven § 47 andre ledd. Med hensyn til vilkåret "begrenset verdi", har Miljødirektoratet som utgangspunkt lagt til grunn at redskapen har en nyprisverdi på under 5000 kroner, jf. SNOs instruks for administrativ inndragning etter lakse- og innlandsfiskloven § 47. Dette innebærer at inndragning av redskaper med høyere verdi i dag må foretas i medhold av straffeloven, og det påligger dermed politi- og påtalemyndigheten å gjøre dette.

Når det gjelder begrepsbruk legges samme forståelse til grunn som i Prop. 118 L (2015-2016) side 7, dvs. at administrativ inndragning betyr at myndighetenes permanent fratar en borger den aktuelle eiendelen.

For øvrig vises det til at § 47 tredje ledd angir at ulovlig fanget fisk som er bragt i land, eller verdien av denne, tilfaller fiskefondet.

5.2. Behov for utvidet inndragningsadgang

Departementet ser behov for en hjemmel til administrativ inndragning av redskap med en høyere nyprisverdi enn 5000 kroner, slik at flere redskaper som brukes til ulovlig fiske kan inndras administrativt. Hoveddelen av de redskaper som avdekkes benyttet til ulovlig fiske, vil fortsatt være vanlige settegarn med lav innkjøpsverdi. Det vil likevel kunne oppdages redskaper av større verdi i et ikke uvesentlig omfang. Det kan for eksempel være i de tilfeller

det avdekkes ulovlig fiske med kilenøter, som kan ha en nyverdi på om lag 50.000 kroner, eller lengre drivgarnlenker, som normalt også vil ha en nyprisverdi på over 5000 kroner.

Det erfarer at straffeprosessuell inndragning i praksis sjelden blir benyttet, og en større adgang til inndragning i forvaltningssporet vil sammen med adgangen til å foreta administrativt beslag sikre at redskaper brukt til ulovlig fiske i større grad tas ut av omløp, og at mulige skadevirkninger av den ulovlige virksomheten unngås eller reduseres. Dette vil også bidra til å avlaste straffesporet.

5.3. Forslag til utvidet inndragningsadgang

Departementet foreslår på denne bakgrunn at § 47 annet ledd endres, slik at også gjenstander med mer enn "begrenset verdi" kan inndras administrativt. Skriftlighet og begrunnede beslutninger vil sikre etterprøvbarhet og gi tilsvarende rettssikkerhetsgarantier som inndragning etter straffeprosessloven.

Det vises videre til at naturmangfoldloven § 72 b i dag åpner for administrativ inndragning i forbindelse med at noe er innført, utført, omsatt eller satt ut i miljøet i strid med bestemmelser i medhold av lovens § 26 eller kapittel IV. Bestemmelsen legger imidlertid ikke opp til at slik inndragning i alle tilfeller kan gjøres administrativt. Første ledd tredje punktum angir at ting av "vesentlig verdi" som hovedregel skal inndras etter straffeloven, ikke naturmangfoldloven. Forarbeidene angir at det med "vesentlig verdi" menes gjenstander med verdi inntil 40 000 kroner.¹

Departementet vurderer at det i lakse- og innlandsfiskloven § 47 andre ledd bør inntas en tilsvarende begrensning, som innebærer at det overlates til påtalemyndigheten å eventuelt foreta strafferettslig inndragning av fiskeredskaper med "vesentlig verdi".

Det er imidlertid noen år siden beløpsgrensen som angis i forarbeidene til naturmangfoldloven § 72 b ble satt, og for lakse- og innlandsfiskloven § 47 andre ledd vurderes det at om lag 50 000 kroner vil være en mer hensiktsmessig verdigrense. Denne vil omfatte de fleste typer redskap som benyttes til det fisket som reguleres av loven.

Der det unntaksvis fiskes med redskap av høyere verdi (over 50 000 kroner) anser departementet det som hensiktsmessig at det overlates til påtalemyndigheten å foreta inndragning etter straffeloven, jf. straffeloven kapittel 13 (se nedenfor). Dette gjelder også for tilfeller der gjerningspersonen eller eieren av garnredskapen er kjent.

Det foreslås dermed at vilkåret om "begrenset verdi" slettes fra § 47 annet ledd. Presiseringen "som ikke er av vesentlig verdi" inntas i stedet. Departementet anser det ikke som hensiktsmessig at beløpsgrensen som tilsvarer "vesentlig verdi", det vil si om lag 50000 kroner, skal fremgå eksplisitt av lovteksten. Det anses som tilstrekkelig at denne angis i forarbeidene, på samme måte som for naturmangfoldloven § 72 b.

---

¹ Prop. 118 L (2015–2016) *Endringer i naturmangfoldloven mv. (administrativt beslag og administrativ inndragning)*

Etter dagens bestemmelse vil inndratte fiskeredskaper kunne destrueres etter tre måneder, eller etter særskilt kunngjøring. Ettersom det nå foreslås at inndragningsadgangen utvides til å omfatte redskaper av høyere verdi, foreslås det en tilføyelse om at det kan besluttes at redskapet tilfaller statskassen, som etter naturmangfoldloven § 72 b annet ledd. En slik avgjørelse vil ikke være et enkeltvedtak. Når tingen er inndratt har eieren allerede mistet eiendomsretten, og en beslutning om hva som videre skal skje med tingen vil ikke være et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

5.4. Forholdet til Grunnloven og EMK

Inndragning i medhold av hjemmelen i § 47 annet ledd har vært ansett for å gå klar av straffebegrepet i Grunnloven § 96, og er heller ikke ansett for å gå ut på straffesiktelse etter EMK artikkel 6. Departementet kan ikke se at dette vil stille seg annerledes i fremtiden, selv om vilkåret om at det kun kan foretas inndragning av redskap med "begrenset verdi" (tilsvarende inntil 5000 kroner) slettes. Som nevnt vil det fortsatt gjelde en verdibegrensning, ved at inndragning av redskap med "vesentlig verdi" (høyere enn 50000 kroner) vil måtte skje i straffesporet. Administrativ inndragning etter den foreslåtte hjemmelen vil med dette heller ikke gå ut på en "administrativ sanksjon", jf. forvaltningsloven § 43 annet ledd, og forvaltningsloven kapittel IX vil ikke være gjeldende for reaksjonstypen.

5.5. Inndragning etter straffeloven

Oppsyn og politi avdekker hvert år ulovlig fiske der det er de samme personene som står bak det ulovlige fisket. Selv gjentatte overtredelser har til nå kun vært møtt med straff i form av forelegg på bot. Erfaringer viser at det lave bøtenivået ikke har den avskrekkende virkningen man kunne ønske. De samme personene fortsetter erfaringsmessig med ulovlig fiske tross den ilagte boten. For å få personer som gjentatte ganger blir tatt for ulovlig garnfiske etter anadrome arter til å avstå fra ulovlige handlinger, vil det være tjenlig om politi- og påtalemyndighet i større grad aktivt vurderer å ta i bruk inndragning av båtmateriell/-delverdien av tingen benyttet ved den straffbare handlingen, jf. straffeloven § 69, som strafferettslig reaksjon sammen med for eksempel illeggelse av større båter. Dette vil være aktuelt i utvalgte saker der hensynet til effektiv håndheving av regelverket gjør seg særlig gjeldende, som ved grove tilfeller av ulovlig fiske, organisert ulovlig fiske og ved gjentatte overtredelser. Departementet oppfordrer til at politi- og påtalemyndighet aktivt tar bestemmelsen i bruk.

6. Overtredelsesgebyr

6.1. Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskloven har ikke hjemmel for illeggelse av overtredelsesgebyr. Etter naturmangfoldloven § 74 kan det imidlertid gis pålegg om miljøerstatning til den som overtrer blant annet naturmangfoldloven § 15, som fastsetter at høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Dette omfatter vedtak om å tillate høsting av lakse- og innlandsfisk med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven §§ 33 og 34. Et forslag om å erstatte naturmangfoldloven § 74 med en bestemmelse om overtredelsesgebyr har nylig vært på høring, og vil bli fremmet for Stortinget våren 2019.

Etter departementets vurdering er det imidlertid behov for en egen hjemmel om overtredelsesgebyr i lakse- og innlandsfiskloven.

6.2. Behovet for hjemmel om overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon som er et alternativ til strafferettslig bot. Mange overtredelser av lakse- og innlandsfiskloven som Miljødirektoratet avdekker gjennom sin oppsynsvirksomhet (SNO), ligger i kjerneområdet for overtredelsesgebyr. Dette er mindre alvorlige overtredelser, hvor det er relativt enkelt å kartlegge de fakta som er avgjørende for om overtredelse har skjedd, og hvor rettssikkerhetshensyn ikke veier like tungt ettersom det er snakk om å ilegge mindre inngripende sanksjoner, jf. Prop. 62 L (2015-2016), side 82-83.

Med en hjemmel til å kunne ilegge overtredelsesgebyr, vil mindre alvorlige forhold som erfaringsvis kan bli henlagt – kanskje etter lang saksbehandlingstid hos politiet – likevel kunne resultere i en sanksjon ilagt av forvaltningen. Dette er vesentlig for at trusselen om sanksjonering av lovbrudd skal oppleves som reell, og ha tilsiktet individual- og allmennpreventiv effekt. Samtidig vil dette bidra til at politiet får frigjort ressurser til å etterforske og påtale mer alvorlige saker.

Når Miljødirektoratet/SNO har anmeldt en overtredelse til politiet, dreier det som forhold som etter direktoratets syn er klare tilfeller av ulovlig fiske. Når påtalemyndigheten har kommet til at det ikke skal reageres strafferettslig, for eksempel fordi beviskravet for å kunne ilegge straff ikke er oppfylt, kan vilkåret for å kunne ilegge administrativ sanksjon likevel være tilstede. Også i slike situasjoner bør Miljødirektoratet ha anledning til å vurdere spørsmålet om det likevel skal ilegges overtredelsesgebyr, jf. NOU 2003:15.

Statens naturoppsyn har lang erfaring med å utføre tilsyn med lakse- og innlandsfiskloven og andre miljølover, og har også opparbeidet seg erfaring med bruk av overtredelsesgebyr ved brudd på motorferdselloven. Miljødirektoratet har dermed kunnskapen, ressursene og apparatet som skal til for at overtredelsesgebyr etter lakse- og innlandsfiskloven kan ilegges på et forsvarlig grunnlag, jf. Prop. 62 L (2015-2016), side 112.

6.3. Forslag til hjemmel for overtredelsesgebyr

For å effektivisere håndhevingen av brudd på lakse- og innlandsfiskloven, foreslår Klima- og miljødepartementet at det innføres en hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved visse overtredelser av loven.

Overtredelsesgebyr vil kunne være aktuelt både i saker som Miljødirektoratet frem til nå har anmeldt, og i saker som SNO har løst på stedet, med påpekning av plikt/informasjon og veiledning. For noen overtredelser vil det altså bli tale om en "mildere" reaksjon enn i dag, mens det for andre blir en strengere reaksjon. Overtredelsesgebyr for lett konstaterbare brudd på formalovertredelser, som brudd på plikten til å medbringe kvittering for betalt fiskeavgift, bør kunne ilegges av SNO i felt. Det samme gjelder andre mindre alvorlige brudd hvor SNO enkelt kan kartlegge hva som har skjedd i felt, slik som brudd på bestemmelser om merking og stenging av redskap.

Etter departementets vurdering er det særlig aktuelt å følge opp følgende overtredelser av lakse- og innlandsfiskloven med overtredelsesgebyr:

- Brudd på plikten til å betale fiskeavgift, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 30, jf. forskrift om fiskeavgift.
- Brudd på bestemmelser om merking av redskap, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 43, jf. forskrift om oppgaveplikt og om redskaper som er tillatt benyttet ved fiske etter anadrome laksefisk.
- Brudd på bestemmelser om fraskillelse av fiskeretten, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 19.
- Brudd på bestemmelse om fiske på statsgrunn, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 22.
- Brudd på bestemmelser om framleie av fiskerett, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 27 fjerde ledd, jf. forskrift om framleie av fiskerett.
- Mindre alvorlige brudd på bestemmelser om redskap og fangstmåter (f.eks. bestemmelser om stenging av redskap, bruk av ledegarn og utsetting og opptak av fortøyninger), jf. lakse- og innlandsfiskloven §§ 33 og 34, jf. forskrift om oppgaveplikt og om redskaper som er tillatt benyttet ved fiske etter anadrome laksefisk.
- Mindre alvorlige brudd på oppgaveplikten, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 44 (f.eks. å sende inn oppgave etter fristen).
- Mindre alvorlige brudd på bestemmelser om minstemål og kvoter, jf. lakse- og innlandsfiskloven §§ 33 og 34.
- Mindre alvorlige brudd på bestemmelser knyttet til forbud mot fiske- og avlivingsmetoder og andre bestemmelser i lakse- og innlandsfiskloven § 37.
- Mindre alvorlige brudd på plikten til utkasting, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 47 første ledd.
- Mindre alvorlige brudd på bestemmelser om fysiske tiltak i vassdrag og kultiveringstiltak, jf. lakse- og innlandsfiskloven §§ 7 og 10.

Gjentatte brudd på ovennevnte bestemmelser, eller mer alvorlige brudd på lakse- og innlandsfiskloven, som brudd på påbudet om nedsenkning av garn som brukes til fangst av saltvannsfisk og fiske utenfor lovlig fisketid, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 41 og § 33, skal fortsatt alltid anmeldes til politiet. Det kan ikke ilegges overtredelsesgebyr og straff for samme forhold. Slik dobbelforfølgning vil være i strid med EMK protokoll 7 artikkel 4.

Departementet foreslår imidlertid at bestemmelsen om overtredelsesgebyr i lakse- og innlandsfiskloven formuleres slik at den i prinsippet også kan brukes ved mer alvorlige brudd på loven. På den måten vil det bli mulig å følge opp med overtredelsesgebyr i saker som blir henlagt av påtalemyndigheten, men hvor vilkåret for å kunne ilegges overtredelsesgebyr likevel er til stede. Det er imidlertid en klar forutsetning at overtredelsesgebyr, som den klare hovedregel, skal brukes ved mindre alvorlige brudd på loven. Departementet antar at henleggelse på grunnlag av straffeprosessloven § 71 c, når en overtredelse kan medføre administrativ sanksjon, vil være aktuelt i saker som overføres til forvaltningen.

Beslutning om administrativ sanksjon truffet av offentlig myndighet med hjemmel i lov, er særlig tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven § 7-2 bokstav d. Beslutningen er også tvangsgrunnlag for renter og utenrettslige inndrivingskostnader.

Departementet foreslår at det lovfestes en regel om foreldelse av adgangen til å ilegges overtredelsesgebyr, og at denne fristen settes til tre år.

6.4. Forholdet til Grunnloven, EMK og forvaltningsloven

I vurderingen av om overtredelsesgebyr ilagt etter den foreslåtte hjemmelen i lakse- og innlandsfiskeloven § 48 a vil gå klar av domskravet i Grunnloven § 96, har departementet blant annet lagt vekt på Høyesteretts uttalelser i Rt. 2014 s. 620, det klare behovet for adgang til å administrativt ilegge overtredelsesgebyr for brudd på lakse- og innlandsfiskelovens bestemmelser og de rettslige rammene for slik sanksjonering, blant annet med full prøvelsesrett for domstolene. Departementet er kommet til at overtredelsesgebyr etter hjemmelen går klar av domskravet.

Departementet legger imidlertid til grunn at overtredelsesgebyr er en "administrativ sanksjon" som definert i forvaltningsloven § 43, som er å anse som straff etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Rettssikkerhetsgarantiene for straffesaker etter EMK artikkel 6 og 7 og EMK protokoll nr. 7 artikkel 4 nr. 1 må derfor etterleves i slike saker. Departementet legger opp til at for forvaltningsloven kapittel IX, som gjelder generelt i saker om administrative sanksjoner, vil også kapitlets særlige bestemmelser om overtredelsesgebyr gjelde i disse sakene. Dette omfatter bestemmelser om utmåling av gebyr, adgangen til å unnlate forhåndsvarsel når overtredelsesgebyr ilegges på stedet samt oppfyllelsesfrist (§ 44), foretakssanksjon (§ 46) og underretning om sakens utfall (§ 49).

En avgjørelse om å ilegge overtredelsesgebyr vil være et enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Dette medfører at forvaltningslovens regler om blant annet forhåndsvarsel, partsinnsyn, begrunnelse og klagerett vil gjelde.

6.5. Ansvarssubjekt og skyldkrav

Det er i all hovedsak enkeltpersoner som overtrer bestemmelser i og i medhold av lakse- og innlandsfiskeloven, og det er derfor overfor fysiske personer man primært har et behov for å kunne ilegge overtredelsesgebyr. Selv om behovet ikke anses som stort per i dag, foreslår departementet at også foretak skal kunne ilegges overtredelsesgebyr. I tråd med anbefalingene i Prop. 62 L (2015-2016), foreslår departementet at fysiske personer bare skal kunne ilegges overtredelsesgebyr hvis det foreligger forsett eller uaktsomhet, og at dette fastsettes i lovbestemmelsen. Foretak skal derimot kunne ilegges overtredelsesgebyr selv om ingen enkeltperson har utvist skyld, jf. forvaltningsloven § 46.

6.6. Bevisbyrde og beviskrav

I saker om straff har påtalemyndigheten bevisbyrden for at de fakta som kan føre til domfellelse foreligger. Dette følger av EMK artikkel 6 nr. 2, og gjelder tilsvarende for administrative sanksjoner, herunder overtredelsesgebyr.

EMK stiller også krav til bevisenes styrke (beviskrav) ved ileggelse av administrative sanksjoner. Departementet legger til grunn at det gjelder et minstekrav om klar sannsynlighetsovervekt ved vilkår for ileggelse av overtredelsesgebyr, jf. Prop. 62 L (2015-2016), side 123. Beviskravet er dermed lavere enn i straffesaker.

6.7. Gebyrsatser

For å sikre en viss forutberegnelighet for private, bør overtredelsesgebyr som hovedregel ilegges etter faste satser. Det foreslås derfor at lovbestemmelsen inneholder en hjemmel til å

fastsette forskrift om standardiserte satser for utmåling av overtredelsesgebyr. I særskilte tilfeller bør det imidlertid være adgang til å utmåle gebyr individuelt. Dette vil f.eks. kunne være aktuelt i saker som påtalemyndigheten tilbakefører til forvaltningen i medhold av straffeprosessloven § 71 c.

Forvaltningslovens bestemmelser om hva det skal tas hensyn til ved utmålingen av overtredelsesgebyr, jf. §§ 44 og 46, vil også gjelde ved utmåling av overtredelsesgebyr etter lakse- og innlandsfiskloven.

6.8. Forholdet til naturmangfoldloven §§ 15 og 74

Ettersom brudd på bl.a. §§ 33 og 34 i lakse- og innlandsfiskloven også vil være brudd på naturmangfoldloven § 15, vil det være behov for å samordne bruken av overtredelsesgebyr/miljøerstatning etter de to lovene. Behovet for samordning vil gjøre seg gjeldende selv om naturmangfoldloven § 74 endres til også å være en bestemmelse om overtredelsesgebyr, jf. et forslag som vil fremmes for Stortinget i vår. Myndigheten etter begge lover ligger hos Klima- og miljødepartementet. Departementet legger opp til at overtredelser av bestemmelser i lakse- og innlandsfiskloven som også er et brudd på naturmangfoldloven, følges opp med overtredelsesgebyr etter lakse- og innlandsfiskloven.

På denne bakgrunn foreslår departementet at det inntas en ny § 48 a i lakse- og innlandsfiskloven om overtredelsesgebyr.

7. Nekting av registrering

7.1. Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskloven § 44 tredje ledd jf. § 43, har en regel som åpner for å nekte registrering av for eksempel faststående redskap, når fangstopp-gave ikke er innsendt. I vassdrag eller deler av vassdrag hvor skriftlig oppgave over fangsten ikke innleveres, skal det som hovedregel ikke åpnes for fiske etter anadrome laksefisk. Det er i dag ingen bestemmelse om nekting av registrering der fiskeren har fisket ulovlig.

7.2. Behovet for å innføre lovforslaget

Departementet foreslår å innta en regel om å nekte registrering av fiskeredskap i lakse- og innlandsfiskloven § 43 annet ledd. Sjølaksfiskere som vil fiske med faststående redskap, må i dag registreres hos fylkesmannen. Dette vil enten være grunneier eller person som etter avtale med grunneier blir gitt rett til å fiske på fiskeplassen. Det er ønskelig med en regel som gjør det mulig å nekte denne registreringen for en begrenset periode, for den ansvarlige fiskeren (for eksempel om en fisker begår lovbrudd i samband med fisket).

Statens naturoppsyn har over en periode sett en økning i antall ulovligheter og uregelmessigheter knyttet til kilenotfiske, og at fisket i noen områdene har et slikt omfang at det er grunn til å anta at fisket er økonomisk motivert. Ulovlighetene har blant annet omfattet bruk av settegarn i sjøen rundt de lovlige kilenøtene, brudd på merkeplikten og stengingsreglene i samband fisket. Oppsynet har også erfart at det kan registreres 3-4 kilenøter fra samme person, mens det i virkeligheten kommer bare 1 kilenot i sjøen en kort

periode. Dette har gitt grunnlag for mistanke om det lovlige kilenotfiske dels brukes for å hvitvaske ulovlig fanget anadrom laksefisk. For å søke å få fisket i lovlige former, kan midlertidig tap av retten til å registrere seg med slik redskap hos fylkesmannen, være en aktuell og relevant reaksjon i det konkrete tilfellet (for eksempel der det avdekkes gjentatte brudd på reglene).

En slik administrativt truffet avgjørelse om å begrense handlefriheten (tap av retten til å utøve en aktivitet), vil i enkelte tilfeller kunne oppfattes som inngripende i den perioden det varer. For noen vil det lovlige fisket generere inntekter, og en nektet registrering vil kunne ha økonomisk betydning. Et utgangspunkt vil derfor være at slik inngripen i grunneiers eller leiers adgang til fiske normalt bør finne sted bare der dette fastsettes i samband med straffesak og etter dom. På den annen side er kilenotfisket et gjennomgående regulert fiske, der det blant annet stilles krav til forutgående registrering av redskapen og utfylling av fangstdagbok. Det er videre krav til merking av redskapen og det er klare regler for når redskapen kan være åpen og stå til fangst (stengingsregler).

Det er eksplisitte regler for utøvelse av dette lovlige og tradisjonsbundne fisket, blant annet satt av hensyn til bestanden av anadrom laksefisk, og det kan anføres at aktuelle utøvere ikke anses egnet eller skikket til å drive dette fisket, når de gjentatte ganger blir tatt i regelbrudd under fisket. De aller fleste som driver dette fisket, er personer som har dette som en hobby og som bierverv. For de aller fleste vil det være lite inngripende å måtte avstå fra registrering en avgrenset periode, blant annet av hensyn til å sikre at dette tradisjonsbundne fisket kan fortsette i den form det har i dag.

Å vurdere midlertidig nekting av registrering av den ansvarlige for fisket, kan blant annet være et virkemiddel for ytterligere å sikre bestanden av anadrom laksefisk, og holdningsskapende overfor fiskeren. Forslaget kan etter departementets oppfatning anses som en naturlig utvidelse av regelen om nektet registrering på grunn av manglende fangstrapportering. Det foreslås at adgangen til å nekte registrering på dette grunnlag utformes som en kan-regel, der det i vedtaksfastsettelsen må fremgå konkret hva som er grunnlaget for å nekte registrering en periode.

Dersom det er grunneier som nektes å registrere redskap, vil dette ikke ha vesentlig økonomisk betydning for ham, da fiskeplassen kan leies ut til andre. Likeledes kan stedet for kilenotfisket leies ut til andre om det er eksisterende leiere som blir nektet registrering. Det er altså den ansvarlige for fisket, og som over tid gjentatte ganger har vist seg uskikket til å forestå dette fisket, som kan nektes registrering iht. en uskikkethetsvurdering. Det kan blant annet være med bakgrunn i at vedkommende tidligere er ilagt sanksjoner for ulovlig fiske, eller det kan være at vedkommende ikke har kompetanse eller utstyr til gjennomføring av fisket. Grunneier kan altså ikke nektes registrering av redskap, dersom det er en som leier plassen som anses uskikket til å fiske med faststående redskap.

En nektelse av å registrere faststående redskap, vil ikke kunne gjøres gjeldende fra den sesongen det blir konstatert at den ansvarlige for fisket f.eks. gjentatte ganger er ilagt straff

eller administrativ sanksjon, men først fra neste sesong av. Det foreslås at nektelsen kan bli gjort gjeldende for inntil 2 år. Det vil være fylkesmennene som innen sitt embete påser at gjennomføringen av nektelsen av å registrere fisket blir respektert.

Det foreslås en endring i lakse- og innlandsfiskeloven § 43 annet ledd nektning av registrering, som følge av ulovlig fiske.

7.3. Forholdet til Grunnloven, EMK og forvaltningsloven

Selv om bakgrunnen her er at det er begått lovbrudd, har departementet etter dette kommet til at nektning av registrering etter den foreslåtte hjemmelen i § 43 annet ledd ikke omfattes av straffebegrepet i Grunnloven § 96 eller går ut på straffesiktelse etter EMK. Nektning av registrering vil dermed ikke være en administrativ sanksjon, jf. forvaltningsloven § 43 annet ledd, og forvaltningslovens kapittel IX kommer ikke til anvendelse.

Avgjørelsen vil imidlertid være et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og lovens kapittel VI vil få anvendelse. Vedtaket kan prøves fullt ut av domstolene.

7.4. Rettighetstap etter straffeloven

Rettighetstap etter straffeloven er regulert i § 56, og kan også benyttes som reaksjon ved ulovlig fiske. Gjeldende rett går i det vesentlige ut på at den som kjennes skyldig i en straffbar handling, når allmenne hensyn krever det, kan idømmes: 1) Tap av stilling som den skyldige ved den straffbare handling har vist seg uskikket eller uverdigg til. 2) Tap, for en bestemt tid av inntil fem år eller for alltid, av retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet. Rettighetstap kan ikke erstatte annen straff når loven har fastsatt en frihetsstraff på minst ett år for handlingen. Idømt rettighetstap for lengre varighet enn tre år kan bringes inn for retten for ny prøving etter tre år av den som er idømt tapet. Retten må da vurdere om vilkårene for tapet fortsatt er tilstede, jf. straffeloven § 58. De nevnte bestemmelsene i straffeloven er, etter det departementet kjenner til, aldri benyttet ved overtredelse av lakse- og innlandsfiskeloven. Bestemmelsen er generelt formulert, og det kan ikke ses at det er noe som tilsier at den ikke kan benyttes ved grove overtredelser av lakse- og innlandsfiskeloven/naturmangfoldloven. Departementet viser til de aktuelle straffebestemmelsene, og oppfordrer til at disse tas i bruk også ved alvorlige overtredelser av lakse- og innlandsfiskeloven.

8. Forslag til andre lovendringer

8.1. Forslag om å endre § 2 og åpne for å kunne tillate forskningsfiske etter anadrom laksefisk i fiskevernsonen ved Svalbard og i fiskerisonen ved Jan Mayen

Gjeldende rett

Den Nordatlantiske laksevernkonvensjon

Fiske i områder utenfor 12 nautiske mil fra grunnlinja (territorialfarvannet), er i utgangspunktet forbudt for norske borgere etter den Nordatlantiske laksevernkonvensjon (NASCO), jf. NASCO art. 2. Det har imidlertid blitt åpnet for forskningsfiske i disse områdene, på nærmere bestemte vilkår, jf. NASCO-resolusjon CNL (96) 60. Dette omfatter blant annet krav om at planlagt forskningsfiske meldes inn til NASCO-sekretariatet i forkant.

Lakse- og innlandsfiskloven, naturmangfoldloven og svalbardmiljøloven

Lakse- og innlandsfiskloven gjelder på det norske fastland, og for anadrome laksefisk i norsk indre farvann, norsk territorialfarvann og i Norges økonomiske sone utenfor det norske fastland, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 2 andre ledd. Etter lovens § 2 fjerde ledd, kan Kongen bestemme at loven skal gjelde for Svalbards landterritorium, indre farvann og territorialfarvann, men loven kan ikke gjøres gjeldende i fiskevernsonen ved Svalbard og i fiskerisonen ved Jan Mayen. Lakse- og innlandsfiskloven gjelder dermed ikke for anadrom laksefisk i disse sonene, og det kan følgelig heller ikke gis tillatelse til forskningsfiske der i medhold av § 13.

Forvaltningsprinsippet i naturmangfoldloven § 15 gjelder i jurisdiksjonsområder som er opprettet i medhold av lov om Norges økonomiske sone, herunder fiskevernsonen ved Svalbard og fiskerisonen ved Jan Mayen, jf. naturmangfoldloven § 2 tredje ledd. Dette betyr at i disse sonene skal høsting og annet uttak av anadrom laksefisk følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Naturmangfoldloven § 16 fastslår at vedtak om å tillate høsting av lakse- og innlandsfisk treffes med hjemmel i lakse- og innlandsfiskloven. Etter naturmangfoldloven § 18, kan det gis tillatelse til annet uttak av anadrom laksefisk, for bl.a. forskningsformål. Ettersom naturmangfoldloven § 18 ikke gjelder i disse sonene, jf. lovens § 2 tredje ledd, betyr det at det heller ikke er hjemmel til å gi tillatelse til å fiske i disse sonene under naturmangfoldloven.

Ettersom lov 15.6.2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard kun gjelder på "Svalbards landområder med sjøområdet ut til territorialgrensen", jf. loven § 2, regulerer ikke denne loven fiske etter anadrom laksefisk i fiskevernsonen ved Svalbard.

Lov om Norges økonomiske sone

Fiskevernsonen ved Svalbard og fiskerisonen ved Jan Mayen er fastsatt i medhold av lov om Norges økonomiske sone (økonomiske soneloven). Formålsbestemmelsen i forskrift om fiskevernsoner ved Svalbard § 1 omfatter i prinsippet også bevaring av anadrom laksefisk: Det opprettes en fiskevernsoner i havområdene utenfor Svalbard for bevaring av de levende ressurser i havet og regulering av fiske og fangst.

Økonomiske soneloven § 4 begrenser imidlertid forskriftskompetansen under loven til å gjelde "viltlevende marine ressurser": Kongen kan gi forskrifter om fiske og fangst og annen utnyttelse av viltlevende marine ressurser i den økonomiske sone, herunder om a) største tillatte fangstmengde og fangsttinningsgrad, samlet og for bestemte fiskeslag og bestemte områder (...). Av forarbeidene til økonomiske soneloven framgår det at viltlevende marine ressurser har samme betydning som i havressursloven, hvor anadrome arter er unntatt fra virkeområdet, jf. havressursloven § 3. Det legges dermed til grunn at økonomiske soneloven

heller ikke gir hjemmel til å regulere høsting og uttak av anadrom laksefisk i fiskevernsonen ved Svalbard og fiskerisonen ved Jan Mayen.

Behov for lovendring

Departementet erfarer at det er interesse for å kunne innfange og merke anadrom laksefisk i forskningsøyemed i fiskevernsonen ved Svalbard, men mangler hjemmel til å kunne gi slik tillatelse i både i denne sonen og i fiskerisonen ved Jan Mayen. Etter departementets vurdering er det viktig å kunne legge til rette for å styrke kunnskapen om blant annet laksens vandringsruter og hvilke faktorer som påvirker laksens overlevelse og vekst i sjøen, også i disse sonene.

Forslag til lovendring

Departementet foreslår derfor en lovendring i lovens bestemmelse om virkeområde, slik at det kan gis tillatelse til uttak av anadrom laksefisk for forskningsformål i de omtalte fiskevern-/fiskerisoner, og foreslår at det føyes til en ny tredje setning i lakse- og innlandsfiskloven § 2 annet ledd.

8.2. Hjemmel i § 7 til direkte gjennomføring på den ansvarliges eiendom

Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskloven § 7 annet ledd gir departementet hjemmel til å forskriftsfeste at iverksettelse av fysiske tiltak i vassdrag, herunder bygging av terskler og fiskekulper, krever godkjenning (gjelder ikke kraftutbyggingstiltak, og som hovedregel ikke tiltak som krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven, jf. fjerde ledd). Tredje ledd gir departementet rett til å forlange fjernet tiltak, anlegg eller annen virksomhet, som er satt i verk i strid med bestemmelsene i eller i medhold av § 7, samt rett til å forlange at opprinnelig tilstand gjenopprettes. Dersom pålegget ikke blir etterlevd, kan ansvarlig myndighet la arbeidet bli utført for den ansvarliges regning (direkte gjennomføring), jf. § 7 tredje ledd, andre setning.

Behovet for lovendringen

Lovbestemmelsen sier ikke uttrykkelig at ansvarlig myndighet kan gjøre bruk av den ansvarliges faste eiendom uten den ansvarliges samtykke i forbindelse med direkte gjennomføring etter § 7 tredje ledd. Det er nærliggende å innfortolke en slik adgang i loven § 7 tredje ledd, annet punktum, da adgangen til direkte gjennomføring langt på vei vil være avskåret dersom ansvarlig myndighet må innhente den ansvarliges samtykke før iverksetting på hans/hennes eiendom.

Forslag til lovendring

For å klargjøre rettstilstanden på dette punktet, foreslår departementet et nytt fjerde ledd i § 7, som gir ansvarlig myndighet en klar hjemmel til direkte gjennomføring på den ansvarliges eiendom uten den ansvarliges samtykke. Det kan være tilfeller der slik hjemmel ikke er tilstrekkelig, for eksempel der skaden har spredd seg til annen eiendom, eller der det er nødvendig med atkomst over annen eiendom. Det foreslås derfor at det også gis hjemmel til direkte gjennomføring via fast eiendom som tilhører andre enn den ansvarlige selv. Når det gjøres bruk av andres faste eiendom, skal vedkommende ha erstatning av den ansvarlige for tap som skyldes skade og ulempe. Staten innestår for beløpet.

Tilsvarende bestemmelser finnes i blant annet i naturmangfoldloven § 72 og vannressursloven § 62.

Gjeldende § 7 fjerde ledd forskyves og blir nytt femte ledd. Henvisningen i § 36 tredje ledd til § 7 fjerde ledd endres, slik at det henvises til § 7 femte ledd.

8.2. Brudd på bestemmelser knyttet til pliktig organisering og på fellesforvaltningens bestemmelser om fiske i § 25

Gjeldende rett

Adgang til å unnlate å åpne for fiske på grunn av manglende organisering

For å fremme en forsvarlig og rasjonell forvaltning av fiskeressursene, skal fiskeforvaltningen arbeide for felles organisering, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 25 første ledd. I vassdrag med anadrome laksefisk som har et gytebestandsmål på mer enn 100 kg hunfisk, plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning av vassdraget, jf. lakse- og innlandsfiskloven § 25 andre ledd og forskrift 25.6.2013 nr. 761 om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk. Forskriften gir nærmere bestemmelser om etablering av pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk.

Vedtak om å tillate høsting av anadrome laksefisk etter lakse- og innlandsfiskloven § 33 fattes i samsvar med naturmangfoldloven og lakse- og innlandsfisklovens formål, noe som blant annet innebærer at "fiske bare kan tillates når det er forsvarlig ut fra den brede samfunnsmessige vurdering som ligger til grunn for lovens formål", jf. Ot. prp. nr. 29 (1991-92) Om lov om laksefisk og innlandsfisk mv., side 60.

På grunnlag av en vurdering av at det ikke vil være forsvarlig å åpne for fiske, har Miljødirektoratet en praksis hvor det kan unnlates å åpnes for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag der fiskerettshaverne ikke er organisert eller er mangelfullt organisert.

Adgang til å unnlate å åpne for fiske på grunn av brudd på fellesforvaltningens bestemmelser

Manglende fangstrapportering fra enkelte rettighetshavere og/eller brudd på fellesforvaltningens bestemmelser om fisket skal rapporteres til Miljødirektoratet dersom forholdet ikke løser seg lokalt, jf. forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk § 10. Etter lakse- og innlandsfiskloven § 44, skal det som hovedregel ikke åpnes for fiske i hele eller deler av vassdrag hvor fangstopp-gave ikke innleveres. Det finnes ingen tilsvarende bestemmelse knyttet til brudd på fellesforvaltningens bestemmelser.

Behov for lovendring

Adgang til å unnlate å åpne for fiske på grunn av manglende organisering

Selv om loven i dag gir hjemmel til å unnlate å åpne for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag på grunn av manglende organisering etter lakse- og innlandsfiskloven § 25, vil det av rettspedagogiske hensyn være en fordel at denne adgangen kommer klart til uttrykk i § 25. Dette vil bidra til forutberegnelighet for både private og offentlige aktører.

Adgang til å unnlate å åpne for fiske på grunn av brudd på fellesforvaltningens bestemmelser
Miljødirektoratet har mottatt henvendelser fra forvaltningslag som ber etaten følge opp i forbindelse med fiskerettshavere som bryter eller unnlater å følge opp brudd på fellesforvaltningens bestemmelser om fisket, jf. forskrift om pliktig organisering og drift av vassdrag med anadrome laksefisk § 10 (forskriften). Det kan for eksempel dreie seg om fiskerettshavere som aksepterer fiske som er i strid med fellesforvaltningens bestemmelser om redskapsbruk, kvoter etc. på eget vald og som på denne måten undergraver respekten for de lokale fiskebestemmelsene. For at det ikke skal utvikle seg ukulturer på enkeltvald, er det avgjørende at rettighetshaverne bidrar til håndheving av regelverket på eget vald. I dag legger forskriften § 10 opp til at fellesforvaltningene skal rapportere fiskerettshaveres brudd på fellesforvaltningens bestemmelser om fisket til Miljødirektoratet, dersom ikke forholdet løses lokalt. Forskriften sier ikke noe om hvordan Miljødirektoratet skal følge opp slike henvendelser, eller hvilke sanksjonsmidler forvaltningen kan ta i bruk overfor fiskerettshavere som bryter eller unnlater å følge opp brudd på fellesforvaltningens bestemmelser om fisket. Selv om det vil kunne argumenteres for at videre åpning av fiske i slike tilfeller ikke er forsvarlig, jf. lakse- og innlandsfiskeloven §§ 25 og 33, bør loven, etter departementets syn, inneholde en klar hjemmel for å unnlate å åpne fiske i slike tilfeller. Eksisterende forskriftshjemmel bør i tillegg utvides slik at departementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

Forslag til lovbestemmelse

Adgang til å unnlate å åpne for fiske på grunn av manglende organisering

Det foreslås et nytt ledd i loven § 25, hvor det fastsettes at departementet kan unnlate å åpne for fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag der kravene til pliktig organisering ikke er oppfylt.

Adgang til å unnlate å åpne for fiske på grunn av brudd på fellesforvaltningens bestemmelser

Det foreslås et nytt punktum i § 25 andre ledd, hvor det fastsettes at departementet kan unnlate å åpne for fiske etter anadrome laksefisk i deler av vassdrag dersom fiskerettshaver bryter eller unnlater å følge opp brudd på fellesforvaltningens bestemmelser om fisket. Eksisterende forskriftshjemmel foreslås utvidet slik at departementet kan gi nærmere bestemmelser om dette.

8.3 Retting av henvisning til domstolloven i lakse- og innlandsfiskeloven § 28

Ved en inkurie er ikke henvisningen til domstolloven §§ 153-158 opphevet ved vedtakelse av ny tvistelov. Rett henvisning skal være tvisteloven kapittel 16 del III, §§ 16-12 til 16-14.

8.4 Forslag til endring i lakse- og innlandsfiskeloven § 37 sjette ledd

Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskeloven § 37 sjette ledd lyder som følger:

Fisk som fanges og ikke settes ut umiddelbart, skal avlives omgående. Unntatt fra dette er fisk som under fisket oppbevares i nett beregnet til dette formålet. Bestemmelsen gjelder heller ikke for fangst av kreps, eller ved kultiveringsfiske.

Behovet for å endre bestemmelsen

Spredning av fremmede arter i ferskvann utgjør en stadig større trussel mot naturmangfoldet i våre ferskvannsøkosystemer. Fisk som har blitt satt ut kan blant annet fortrenge naturlig forekommende, såkalt "stedegne", arter og forstyrre lokale økosystemer. Spredningen skyldes i utgangspunktet utsetninger gjort av mennesker, med påfølgende sekundærspredning. Ønsket om å etablere nye arter å fiske på, eller bruk av fisk som agn, er en viktig årsak til spredningen. I Norge har en rekke fremmede og regionalt fremmede ferskvannsfisker etablert seg i ferskvann. Eksempler på slike arter er karpefiskarter, laksefisker, gjedde og abbor. Flere av disse utgjør svært høy (SE) eller høy (HI) økologisk risiko for naturmangfold i Norge, blant annet ørekyt, sørv, gjedde (SE), mort, karpe og suter (HI) (Artsdatabanken (2018). Fremmedartslista 2018).

Spredning av skadelige fremmede arter kan medføre store samfunnsøkonomiske kostnader, både i forbindelse med gjennomføring av tiltak for å fjerne/reducere påvirkningen, og på grunn av redusert verdiskapning i lokalsamfunnet og redusert rekreasjonsmulighet i form av fritidsfiske.

Til tross for at det har vært et mangeårig forbud mot utsetting av fremmede ferskvannsfisk og bruk av levende fisk som agn, ser vi at fremmede ferskvannsfisk stadig spres til nye vann. I perioden 2010 til 2017 ble det registrert omlag 550 nye lokaliteter med fremmed fisk i Norge (Norsk institutt for naturforskning (NINA)). I 2018 registrerte NINA at fremmede ferskvannsfisk hadde spredd seg til 41 nye innsjøer/elver, og ulovlig utsetting med sekundærspredning oppgis å være en kilde til spredning av karpe, gjedde, suter og sørv².

Formålet med kravet om umiddelbar gjenutsetting eller omgående avliving i lakse- og innlandsfiskloven § 37 sjette ledd, første setning, er å hindre uønsket spredning av ferskvannsfisk. For å styrke bestemmelsen, foreslår departementet en lovendring som presiserer at gjenutsetting av ferskvannsfisk av fiskestammer som ikke er naturlig forekommende på stedet (av "stedegen stamme") ikke er tillatt. Dette betyr at det er forbudt å gjenutsette fisk hvis utsetting i sjø og vassdrag i utgangspunktet krever tillatelse etter naturmangfoldloven § 30 første ledd bokstav c, dvs. fisk som ikke er av stedegen stamme. Dette omfatter fremmede arter som for eksempel karpe og suter i hele landet, og regionalt fremmede arter som for eksempel ørekyt, sørv, gjedde og abbor i områder som ligger utenfor disse artenes naturlige utbredelsesområde i Norge. Fiskearter som ikke er stedegne, må følgelig avlives omgående etter at de er tatt på land eller i båt.

Unntaket fra kravet om umiddelbar gjenutsetting eller omgående avliving for oppbevaring i "nett beregnet til dette formålet", jf. § 37 sjette ledd, andre setning, åpner for at fisk kan holdes levende i såkalte *keep net* helt til fisket avsluttes og fisken settes ut igjen. Dette brukes typisk i forbindelse med fiskekonkurranser blant meitefiskere som fisker etter

---

² NINA Prosjektnotat 112 Kartlegging og overvåking av fremmed ferskvannsfisk Årsrapport 2018 ved Trygve Hesthagen og Odd Terje Sandlund.

karpesfisker. I en situasjon hvor fremmede og regionalt fremmede fiskearter stadig spres til nye vann, bør ikke loven i unødig grad åpne for en praksis som øker risikoen for at fremmede arter blir flyttet til nye vann, og som vanskeliggjør kontrollen med ulovlig utsetting av fisk. Departementet foreslår derfor at § 37 sjette ledd andre setning oppheves, slik at det ikke lenger blir adgang til å oppbevare levende fisk i såkalte *keep net*.

Videre mener departementet at det i § 37 sjette ledd bør presiseres at unntaket knyttet til krepsing kun gjelder ved fangst av edelkreps. I tillegg foreslås det at unntaket knyttet til kultiveringsfiske utvides til å gjelde der det er gitt tillatelse etter lakse- og innlandsfiskeloven § 13 og/eller naturmangfoldloven § 18, som omfatter tillatelse til blant annet fangst av stamfisk, settefisk, forskningsformål og fiskekulturtiltak samt uttak av fremmede organismer.

Forslag til lovendring

Departementet foreslår at det i § 37 sjette ledd føyes til et nytt andre punktum som presiseres at fisk som *ikke er naturlig forekommende/av stedegen stamme* ikke skal kunne gjenutsettes. Det bes om innspill på hvilket uttrykk av de to i kursiv over, som ønskes brukt. I tillegg foreslås det at unntaket fra kravet om umiddelbar gjenutsetting eller omgående avliving for oppbevaring i "nett beregnet til dette formålet" oppheves. I tillegg foreslås noen mindre presiseringer knyttet til unntaket for fangst av edelkreps og for fiske med tillatelse etter lakse- og innlandsfiskeloven § 13 og/eller naturmangfoldloven § 18.

8.6 Forslag til endring av § 42 annet ledd om kontroll, oppsyn og overvåking

Gjeldende rett

Lakse- og innlandsfiskeloven § 42 annet ledd gir anvisning på at oppsynet i sin kontrollvirksomhet skal gis uhindret adgang til blant annet fartøy, at båt kan stanses for undersøkelse, og at den ansvarlige for virksomheten skal gi nødvendig bistand og opplysninger.

Behovet for lovendring

Det foreligger per i dag en etablert praksis for hvordan Statens naturoppsyn utfører kontrolloppgavene i medhold av naturoppsynsloven § 2 og lakse- og innlandsfiskeloven § 42 første ledd, og hvilke inngrepsfullmakter som foreligger etter naturoppsynsloven § 3 og etter lakse- og innlandsfiskeloven § 42 annet ledd.

Lakse- og innlandsfiskeloven § 42 annet ledd gir anvisning på at "departementets oppsyn" (SNO) skal gis uhindret adgang til blant annet fartøy, at båt kan stanses for undersøkelse, og at den ansvarlige for virksomheten skal gi nødvendig bistand og opplysninger. Forarbeidene berører i liten grad hva dette innebærer konkret og hvor langt oppsynet kan gå i utøvelsen av kontrollen.

For å klargjøre oppsynets kontrollfullmakter, er det etter departementets oppfatning behov for å presisere hva oppsynet kan foreta av kontrollhandlinger i samband med kontroll med etterlevelse av lakse- og innlandsfiskeloven.

Forslag til lovendring

Da behovet for å presisere oppsynets fullmakter i stor grad begrenser seg til etterlevelseskontroll med lakse- og innlandsfiskeloven, anser departementet det hensiktsmessig at aktuelle justeringer gjøres i lakse- og innlandsfiskeloven § 42 annet ledd. En slik tydeliggjøring er viktig for forutsigbarheten til borgerne og de som fisker, og av hensyn til oppsynets arbeidssituasjon og mulighet til effektiv kontroll. Det foreslås at oppsynet under sin kontrollvirksomhet kan gi pålegg om å trekke redskaper eller selv trekke redskaper og forankring for slike. Oppsynet kan videre kreve å få vist fram redskaper som kan benyttes til fiske, og fangst som er tatt ombord i båt eller fartøy.

Alle kontrollinngrep skal være forholdsmessige ut fra hva som fremstår som nødvendig i kontrollsituasjonen. Oppsynet kan ikke anvende fysisk makt for å gjennomføre stans og kontroll.

De foreslåtte presiseringene vil etter departementets oppfatning angi det som i dag følger av etablert oppsynspraksis, utledet av gjeldende rett. Justeringene tydeliggjør imidlertid hvor langt oppsynet kan gå i å kreve kontrollobjektets medvirkning under kontrollen. Endringene i ordlyden vil sikre at oppsynet på en effektiv måte får kontrollert hvilke redskap som er benyttet til fiske, og hva som er fisket. Justeringene vil blant annet gi adgang til å få fremvist redskaper som helt eller delvis ligger synlig i båten. Bestemmelsen gir ikke adgang til ransaking av fartøyets kabiner eller bagasje m.v, slik dette er definert i straffeprosessloven. Departementet legger imidlertid til grunn at ordlyden presiserer oppsynets adgang til fiskekasser, lasterom o.l. Dette er nødvendig for å få utført gjøremål etter loven. Å få fremvist redskaper og eventuell fangst, tilgang til lasterom mv., vil bare være en mulighet der det er mistanke om ulovlig fiske, ellers ikke.

8.7. Forslag om endring i § 48 om omsetning av ulovlig fanget fisk

Gjeldende rett

Bestemmelsen i § 48 sier at det er forbudt å ta imot eller omsette fisk som er fanget i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold lakse- og innlandsfiskeloven.

Behovet for lovendring

Departementet viser til at ulovlig fiske er en form for miljøkriminalitet. Det er tydelige tegn på at det foregår organisert ulovlig fiske langs kysten vår, og villaks dukker også opp i butikker utenom fiskesesongen. Det er forbudt etter lakse- og innlandsfiskeloven § 48 å ta imot eller omsette fisk fanget i strid med loven. Slike tilfeller vil også kunne påtales som heleri etter straffeloven §§ 332-336 om forretninger og restauranter mv videreformidler ulovlig fanget villaks (mot bedre vitende). For å gi et tydelig signal om at denne praksisen er uønsket og ulovlig, foreslås en tilføyelse i § 48, slik at all omsetning av fisk som er fanget i strid med loven eller regler gitt i medhold av loven regnes for grov overtredelse.

Heleri etter straffeloven

Heleri etter straffeloven er en forbrytelse som innebærer at noen mottar eller skaffer seg eller andre del i utbytte av en straffbar handling, §§ 332-336. Heleri kan straffes med bot eller fengsel inntil 3 år. Grovt heleri kan straffes med inntil 6 års fengsel. Også medvirkning til heleri er straffbart, jf. straffeloven § 15. Både forsettlig og uaktsomt heleri er straffbart. Forsettet behøver ikke omfatte hvilken konkret straffbar handling utbyttet stammer fra, eller hva slags type straffbar handling det er tale om. Klima- og miljødepartementet oppfordrer til at også straffebestemmelsene benyttes ved videresalg av ulovlig fanget anadrom laksefisk.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen i *lakse- og innlandsfiske*loven § 49 antas ikke å medføre nye økonomiske og administrative konsekvenser av betydning, da straffebestemmelser også finnes i dag i lakse- og innlandsfiskeloven. Ved å heve strafferammen til 5 år økes tilgangen på straffeprosessuelle tvangs- og etterforskningsmidler, noe som kan medføre et noe økt ressursbehov for påtalemyndigheten. Den foreslåtte endringen i *straffe*prosessloven § 67 vil medføre at påtalekompetansen overføres fra politiet til statsadvokaten i saker om grov overtredelse, med de ressursmessige virkninger dette vil kunne medføre.

De alvorligste overtredelsene vil fortsatt bli forfulgt i det ordinære straffesporet. Ressursbruken i disse sakene antas ikke bli berørt av nye regler om administrative reaksjoner/sanksjoner i betydelig grad. For alminnelige overtredelser, antas innføringen av slike reaksjoner kunne avlaste politiet. En eventuell økt bruk av straffesporet må imidlertid forventes å ville medføre konsekvenser for politi og påtalemyndighet.

Forslagene om *administrative sanksjoner* vil etter departementets vurdering kunne innebære enkelte økonomiske og administrative konsekvenser for forvaltningen. På den annen side vil forslagene kunne medføre en høyere grad av regeletterlevelse som følge av en styrket og mer effektiv håndhevelse av regelverkene. Dermed vil de interesser som søkes ivaretatt av regelverket, knyttet blant annet til naturmangfold, miljø og styrking av lønnsomheten for virksomheter som driver på lovlig vis, bli bedre ivaretatt. Videre vil vedkommende som den administrative sanksjonen foretas overfor, som følge av sin handling kunne oppleve økonomiske konsekvenser. Dette er en rimelig følge av å ha begått en ulovlig handling.

Forslaget til endringer vedrørende adgangen til *administrativt beslag* (ny § 47 a) og utvidet adgang til *inndragning* (§ 47) forventes ikke å få vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser. Departementet antar at håndhevelsen i de aller fleste tilfeller vil utgjøre en del av det tilsyns- og kontrollarbeidet som vedkommende forvaltningsorgan løpende utfører. Administrativt beslag og inndragning vil først og fremst ha en praktisk side ved at Statens naturoppsyn gis effektiv mulighet til å avbryte et pågående ulovlig fiske, og vil ha naturlig sammenheng med de hjemler som allerede finnes i dag. Utvidelsen av adgangen til administrativ inndragning kan innebære at det blir inndratt flere redskaper og det blir flere redskaper og ta hånd om. Dette kan utløse behov for mer plass til oppbevaring av redskaper og et økt antall redskaper som skal destrueres. For øvrig antar departementet at forslaget vil kunne gi besparelser for politi- og påtalemyndighet, ved at tilfeller som det tidligere kun har

vært anledning til å følge opp via strafferettssporet, nå undergis enklere saksbehandling i forvaltningen. Inndratt redskap, som ikke destrueres kan besluttes tilfalt statskassen.

Forslaget om presisering av *oppsynets fullmakter og kontrollobjektets plikter* (§ 42) tar sikte på å lovfeste gjeldende praksis og forventes derfor ikke ha administrative eller økonomiske konsekvenser.

Dersom en grunneier midlertidig *nektes å registrere redskap* etter ny § 43 annet ledd, vil dette neppe ha vesentlig økonomisk betydning for ham, da fiskeplassen kan leies ut til andre. Likeledes kan stedet for kilenotfisket leies ut til andre om det er eksisterende leiere som blir nektet registrering. Det antas at forslaget vil kunne medføre en begrenset tilleggsoppgave ved enkelte fylkesmannsembeter.

Innføring av *overtredelsesgebyr* (§ 48 a) vil føre til at det blir mulig å sanksjonere en del lovbrudd som i dag ikke blir fulgt opp som følge av begrenset kapasitet i strafferettsapparatet. Sanksjonering av slike lovbrudd kan på kort sikt medføre økt arbeidsmengde for forvaltningen. Hvis sanksjoneringen gir den ønskede preventive effekten, vil man imidlertid på lengre sikt oppnå administrative og økonomiske besparelser. Når aktørene i større grad etterlever regelverket av eget initiativ, vil dette redusere behovet for pålegg og annen oppfølging fra myndighetenes side. Det vises for øvrig at det har vært ute på høring forslag om innføring av overtredelsesgebyr i naturmangfoldloven.

Forlaget om endring i § 25, med hjemmel til å *unnlate å åpne for fiske* der manglende organisering og brudd på fellesforvaltningens bestemmelser, vil kunne medføre noe økt saksbehandling for Miljødirektoratet, men ikke av vesentlig betydning.

Forslaget til nytt § 7 fjerde ledd vil innebære at den ansvarlige etter bestemmelsen vil være erstatningspliktig for eventuelt tap som følge av at *andres eiendom tas i bruk* for å gjennomføre gjenopprettende tiltak, jf. § 7 tredje ledd. Forslaget til nytt fjerde ledd annet punktum angir at staten innestår for erstatningsbeløpet. Ordningen som med dette foreslås innført vil kunne innebære at staten må utbetale erstatningsbeløp, som så vil måtte innkreves som regresskrav mot den ansvarlige etter bestemmelsen. Ordningen vil kunne innebære noe økt saksbehandling, samt økonomisk tap for staten i de tilfeller der det ikke lar seg gjøre å inndrive et eventuelt regresskrav fra den ansvarlige. Departementet vurderer imidlertid at den totale økonomiske kostnaden som følge av lovendringen vil være liten.

Lovendringen i § 37 sjette ledd er i stor grad av lovteknisk karakter, og vurderes til å ha små økonomiske og administrative konsekvenser. *Forbudet mot å kunne oppbevare fisk levende i nett* beregnet til dette formålet vil kunne innvirke på hvordan meitefiskere innretter sine konkurranseformer. Det antas imidlertid at lovendringen vil gjøre det lettere for Statens naturoppsyn å føre oppsyn med det generelle forbudet mot flytting av ferskvannsfisk mellom vassdrag, ettersom det ikke vil være tillatt å oppbevare fisk levende etter fangst med mindre det er gitt tillatelse til dette.

Endringen i § 48 der *omsetting av ulovlig fanget fisk* alltid regnes som grov overtredelse, antas ikke å ville få økonomiske og administrative konsekvenser av betydning.

De øvrige forslag til endringer i lakse- og innlandsfiskloven antas ikke å ville medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

9. Forslag til lovbestemmelser

Forslag til endringer i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk:

I hele loven:

Punktum etter hvert paragrafnummer slettes.

§ 2 annet ledd skal lyde:

Loven gjelder på det norske fastland, og for anadrome laksefisk i norsk indre farvann, norsk territorialfarvann og i Norges økonomiske sone utenfor det norske fastland. Havressurslova § 4 tredje ledd får tilsvarende anvendelse. *§ 13 i loven her gjelder også i andre jurisdiksjonsområder opprettet i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone.*

§ 7 nytt fjerde ledd skal lyde:

Er det nødvendig for gjennomføring av tiltak etter tredje ledd, kan det gjøres bruk av den ansvarliges eller andres faste eiendom. Blir det gjort bruk av andres faste eiendom, skal vedkommende ha erstatning av den ansvarlige for tap som skyldes skade og ulempe. Staten innestår for beløpet.

§ 7 nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 25 annet ledd skal lyde:

I vassdrag med selvreproduserende bestander av anadrome laksefisk plikter fiskerettshaverne å gå sammen om felles forvaltning. Fellesforvaltningen skal omfatte regulering av fisket, fiskeoppsyn, informasjon, smitteforebyggende tiltak, fangststatistikk og rapportering, kultiveringstiltak og bestandsovervåking. *Departementet kan unnlate å åpne for fiske i deler av vassdrag dersom fiskerettshaver bryter eller unnlater å følge opp brudd på fellesforvaltningens bestemmelser om fisket.* Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om utøvelsen av fellesforvaltningen *samt om oppfølging av brudd på fellesforvaltningens bestemmelser.*

§ 28 fjerde ledd skal lyde:

Spørsmål om rettighetshaverne etter alminnelige rettsgrunnsetninger har krav på erstatning for økonomisk tap som følge av vedtak etter denne paragraf, avgjøres ved rettslig skjønn om ikke annet blir avtalt. Begjæring om skjønn må fremmes innen ett år etter at

vedtaket er kunngjort. Departementet kan forlenge fristen. Reglene i *lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister* §§ 16-2 til 16-4 gjelder så langt de passer.

§ 36 tredje ledd annen setning skal lyde:

Bestemmelsene i § 7 femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 37 sjette ledd skal lyde:

Fisk som fanges og ikke settes ut umiddelbart, skal avlives omgående. Fisk som ikke er [stedegne/] naturlig forekommende på stedet skal ikke gjenutsettes. Første punktum gjelder ikke for fangst av edelkreps, eller for fiske med tillatelse etter § 13, eller naturmangfoldloven § 18.

§ 42 annet ledd skal lyde:

Departementets oppsyn skal under sin kontrollvirksomhet gis uhindret adgang til båt eller fartøy og til områder der virksomheten drives fra. Under denne virksomhet kan båt eller fartøy stanses for undersøkelse, og oppsynet kan gi pålegg om å trekke redskaper eller selv trekke redskaper og forankring for slike. Oppsynet kan videre kreve å få vist fram redskaper som kan benyttes til fiske, og fangst som er tatt ombord i båt eller fartøy. Den ansvarlige for virksomheten skal gi departementet nødvendig bistand og opplysninger. Oppsynet kan om nødvendig kreve hjelp av politiet for å utføre kontrollen.

§ 43 nytt annet ledd skal lyde:

Departementet kan nekte registrering av redskap for inntil to år for den som har vist seg uskikket til å bruke redskapet, og har overtrådt første ledd eller bestemmelser gitt i eller i medhold av § 11, § 30 første og fjerde ledd, § 33, § 37 annet, tredje og fjerde ledd, § 40 eller § 41. *Det må fremgå av vedtaket hva som er grunnlaget for å nekte registrering og den perioden registrering nektes.*

§ 43 nåværende andre ledd blir tredje ledd.

Kapittel XI overskriften skal lyde:

Kapittel XI. *Administrative reaksjoner*. Forbud mot omsetning. Straff.

§ 47 annet ledd skal lyde:

Departementets oppsyn kan inndra umerket *redskap som* er satt ut i strid med lov eller forskrift gitt i medhold av lov, og ikke er av vesentlig verdi. Inndratt redskap kan destrueres etter tre måneder eller etter særskilt kunngjøring, eller det kan besluttes at redskapet tilfaller statskassen.

Ny § 47 a skal lyde:

§ 47 a *Administrativt beslag*:

Når redskaper antas å være satt ut eller brukt i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller naturmangfoldloven § 15, kan departementets oppsyn foreta

beslag. Adgangen til beslag vil også omfatte fangst i samband med bruk av redskapet. Beslag kan skje selv om lovovertrедeren ikke har handlet forsettlig eller uaktsomt. Beslag foretas overfor lovovertrедeren, den han har handlet på vegne av eller overfor eier. Beslagets varighet skal ikke overstige seks måneder. Fristen løper fra tidspunktet for faktisk beslag. Skriftlig avgjørelse om beslag er tvangsgrunnlag etter tvangfullbyrdelsesloven kapittel 13.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om fastsettelse og gjennomføring av beslag.

§ 48 Forbud mot omsetning skal lyde:

Det er forbudt å ta imot eller omsette fisk som er fanget i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov. Omsetning regnes alltid som grov overtredelse etter § 49 annet ledd.

Ny § 48 a skal lyde:

§ 48 a Overtredelsesgebyr

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr til den som overtrer bestemmelser i eller i medhold av § 7 annet ledd, § 10, § 11, § 19 første og fjerde ledd, § 22 første og tredje ledd, § 27 første og fjerde ledd, § 30 første og fjerde ledd, § 33, § 34, § 37 annet til sjette ledd, § 40, § 41, § 43, § 44 første, annet, fjerde og femte ledd eller § 47 første ledd.

Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr hvis vedkommende har handlet forsettlig eller uaktsomt.

Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om utmåling av overtredelsesgebyr, herunder regler om standardisert utmåling.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes tre år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at det gis forhåndsvarsel eller fattes vedtak om overtredelsesgebyr.

§ 49 Straff skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil ett år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i eller i medhold av § 7 annet og tredje ledd, § 7a annet ledd, § 10 første ledd og tredje ledd, § 11, § 14 annet ledd, § 15 første ledd, § 19 første og fjerde ledd, § 22 første og tredje ledd, § 27 første og fjerde ledd, § 30 første og fjerde ledd, § 33, § 34, § 35 første ledd, § 36 første til tredje ledd, § 37 annet til sjette ledd, §§ 38 til 41, § 42 annet og tredje ledd, § 43 første og tredje ledd, § 44 første, annet, fjerde og femte ledd, § 45, § 47 første og femte ledd eller § 48.

Grov overtredelse straffes med bot eller fengsel inntil fem år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, legges særlig vekt på om den har medført eller voldt fare for betydelig skade på naturmangfoldet, om den økonomiske verdien av overtredelsen er stor, om overtredelsen har skjedd som ledd i organisert kriminalitet og graden av skyld.

Det foreligger uaktsomhet når den som fisker etter saltvannsfisk eller innlandsfisk burde ha skjønnet at det ut fra redskapets art og fiskeeffekt, tidspunktet for fisket og området det fiskes i, var en nærliggende mulighet for fangst av anadrome laksefisk. Det regnes også

som uaktsomt å fortsette fisket når fangsten viser seg å inneholde en ikke helt ubetydelig mengde anadrome laksefisk.

Den som krenker en annens rett ved å fiske, straffes med bøter. Forsøk er straffbart.

Forslag til endring i lov 22. mai 1981 nr.25 om rettergangsmåten i straffesaker:

§ 67 annet ledd bokstav c skal lyde:

c) overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16-7, skatteforvaltningsloven §§ 14-12 og 14-13, utlendingsloven § 108 tredje ledd, jf. sjette ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, alkoholloven § 10-1 annet ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 første ledd annet *punktum*, *forurensningsloven* § 79 tredje ledd og transplantasjonslova § 23 a.